

Образ Прометея в монументі «Героям революції» Івана Кавалерідзе

Ключові слова: міф, герой, титан, монумент, скульптура, образ, Прометей

Творчість І.Кавалерідзе формувалася під впливом революційного романтизму, світоглядну основу якому давали ідеї визволення людства з-під влади капіталу і віра у всесвітню місію пролетаріату. У романтичному міфі героїзації революції і громадської війни із маси виділяється новий герой: титан і постає, як продукт і елемент міфу. Відокремлюючись від маси, цей герой не має конкретної соціально-ідеологічної характеристики. Образ титана-реформатора у творчості І.Кавалерідзе знайшов своє відображення вперше в монументі «Героям революції» (1918 р.). В експресії пластичного вирішення композиції і ліплення фігури відчувається вплив пластики Бурделя («Пам'ятник загиблим на війні 1870-1871»). Кавалерідзе показує два різночасові стани героя: Прометей прикутий і розкутий. Хронологічно послідовні події сполучені в одному просторі монументу. Це принцип не історичного часу, а міфологічного. Композиційне вирішення монумента «Героям революції» має оптимістичне звучання, оскільки образ визволеного Прометея є також символом творчої сили, вічної енергії життя. Образ Прометея у пам'ятнику «Героям революції» (1918) сприймається як титан-реформатор, що дає нове життя і відповідав міфологемі нового світу, що народжувався в боротьбі. Ця ж ідея знайде втілення в пам'ятнику Артему (1924 р.), в якому образ конкретного історичного персонажа (революціонера Ф.Сергєєва) переростає в міфічний образ людини-титана – творця Нового світу. Образ Прометея тісно пов'язаний не тільки з темою боротьби і визволення, а й з актуальною на той час темою жертви. Масштабність образів, народжених на основі міфопоетичного світосприйняття, знакова виразність композицій роблять монументальні твори І. Кавалерідзе приналежними не тільки конкретному історичному часу, а й культурі в загалом. На прикладі монумента «Героям революції», показана трансформація героя в мистецтві першого десятиліття радянської влади: від маси – до міфічного героя – людини-титана. Кавалерідзе вдалося здійснити важливе для монументальної скульптури завдання зв'язку часів: минулого, сучасного і майбутнього.